

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa)

**dokonanej w dniach 2-3 grudnia 2013 r.
na kierunku „filologia”
prowadzonym na poziomie studiów pierwszego stopnia
o profilu praktycznym realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej
na Wydziale Studiów Stosowanych Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy**

**przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący: prof. UAM dr hab. Beata Mikołajczyk - członek PKA**

członkowie: prof. dr hab. Bożena Rozwadowska - ekspert PKA
prof. dr hab. Tadeusz Piotrowski – ekspert PKA
mgr Ludmiła Grudniak-Wal - ekspert PKA
Michał Hojarski – ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu Studentów RP

Krótką informacją o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „filologia” prowadzonym na Wydziale Studiów Stosowanych Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2013/2014. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz pierwszy.

Wizytację członkowie Zespołu poprzedzili zapoznaniem się z Raportem Samooceny przekazanym przez władze Uczelni, ustaleniem podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowaniem wstępnie dostrzeżonych problemów. W toku wizytacji Zespół spotkał się z władzami Uczelni i Wydziału prowadzącego oceniany kierunek, analizował dokumenty zgromadzone wcześniej na potrzeby wizytacji przez władze Uczelni, otrzymał od władz Uczelni dodatkowo zamówione dokumenty, przeprowadził hospitację i spotkania ze studentami oraz spotkanie z pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, przeanalizował prace dyplomowe pod względem między innymi podobieństwa do źródeł internetowych, dokonał analizy prac etapowych.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.

Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy (WSG) ma bardzo zróżnicowaną strukturę, wg strony internetowej i prezentacji JM Rektora WSG ma sześć wydziałów w sześciu miastach

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Polski, na których prowadzi 20 kierunków studiów. Kierunek „filologia” prowadzony jest na Wydziale Studiów Społecznych w Bydgoszczy, w tym mieście znajduje się także siedziba i władze WSG. Na kierunku „filologia” prowadzone są od roku 2008 studia pierwszego stopnia o praktycznym profilu kształcenia w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym. W strukturze Wydziału kierunek „filologia” prowadzony jest w Katedrze Lingwistyki Stosowanej, która formalnie należy do Instytutu Kulturoznawstwa. Przedstawiciele WSG nie poinformowali Zespół Oceniający (ZO) o liczbie studentów ogółem na uczelni, pracownicy Katedry podali szacunkową liczbę 5000 studentów. Ponieważ na kierunku „filologia” według raportu samooceny studiuje 70 studentów, ich liczbę w stosunku do całej uczelni należy określić jako bardzo małą. W Katedrze pracuje, wg tegoż raportu, 12 osób w minimum kadrowym, a ogółem 17 pracowników, przy czym 148 na całej uczelni. Wynika z tego, że choć na kierunku „filologia” studiuje ok. 1,5% wszystkich studentów, pracuje na nim ok. 11,5% pracowników.

1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki,

Kolegium Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Uchwałą z dnia 25 września 2012 r. przyjęło „Strategię Rozwoju Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy na lata 2012-2016”. Dokument ten zawiera m. in. misję Uczelni, wizję, cele strategiczne i sposób ich realizacji.

Główne obszary objęte Misją Uczelni stanowią:

- upowszechnienie wykształcenia wyższego i działalność wychowawcza – w sposób zapewniający równe szanse obywatelom polskim i niepolskim, przy jednoczesnym prowadzeniu kształcenia w sposób formujący twórcze i krytyczne osobowości, świadomość wagi nieustannego podnoszenia kompetencji oraz postawy przedsiębiorczości i zaangażowania;
- prowadzenie kształcenia ustawicznego w formach elastycznych i najlepiej dostosowanych do indywidualnych cech i oczekiwań słuchaczy;
- prowadzenie działalności naukowej przede wszystkim w obszarze nauk społecznych i technicznych, ze szczególnym naciskiem na badania stosowane.

Priorytetowym celem strategicznym jest uzyskanie statusu uczelni akademickiej oraz ustabilizowanie liczby studentów (ok. 6-7 000), z których większość podejmowałaby studia w systemie stacjonarnym. Z tego głównego celu wynika pięć celów strategicznych, które tu nie będą w szczególności omawiane. Koncentrują się one wokół problemu uzyskania statusu uczelni akademickiej.

Pracownicy katedry znają misję i strategię Uczelni, proszeni byli o konsultacje na etapie jej kształtowania. Nie potrafili nic powiedzieć na temat misji i strategii wydziału, instytutu czy katedry.

Choć Wydział Studiów Społecznych jest podstawową jednostką uczelni, nie opracowano dla niego opisu misji i strategii, co stoi w sprzeczności z zapisami Ustawy o Szkolnictwie Wyższym. Odpowiednie dokumenty istnieją dla Instytutu Kulturoznawstwa, opracowane dla lat 2012-2014. Choć Katedra Lingwistyki Stosowanej wchodzi formalnie w skład Instytutu, opis misji i strategii Instytutu nie uwzględnia kierunku „filologia”. Ponieważ zaś nie ma opracowanej misji i strategii osobno dla Katedry (taka jednostka nie ma obowiązku formułowania tego typu dokumentów, lecz prowadzone przez nią kształcenie powinno znaleźć swoje miejsce w misji i strategii podstawowej jednostki organizacyjnej), z wyjątkiem nieformalnych zapisków Kierownika Pracowni Językoznawstwa Ogólnego, należy stwierdzić, że uczelnia nie opracowała pełnej koncepcji rozwoju kierunku „filologia”. Pewne uwagi nt. przyszłości kierunku filologia w WSG z Raportu Samooceny można w pewnej mierze

traktować jako określenie jego misji i strategii. Z dokumentów oraz rozmów z pracownikami wynika jednak, że najwyraźniej te uwagi zostały sformułowane dla celów Raportu Samooceny, ponieważ nie są one wyrazem oficjalnych poglądów władz Uczelni, nie są także znane pracownikom. Deklarowanym w Raporcie Samooceny celem kształcenia na kierunku „filologia” jest wyposażenie absolwenta w zestaw wiedzy humanistycznej oraz umiejętności w zakresie języka obcego (lub dwóch) takich, że „absolwent „filologii” umie budować wypowiedzi i teksty o charakterze perswazyjnym, ułatwiające realizację wyznaczonych celów.”

Istniejącą koncepcję kształcenia można określić jako zachowawczą, dość wiernie oddaje ona standardy nauczania, obowiązujące do wprowadzenia KRK. Trudno więc stwierdzić, że w toku kształcenia ma być realizowany ów cel, sformułowany jako umiejętność budowania wypowiedzi i tekstów o charakterze perswazyjnym. Komponent „przedsiębiorczość” mają realizować tzw. przedmioty kanoniczne, które są wprowadzeniem w dość luźno rozumianą problematykę ekonomiczno-prawno-społeczną, zapewne w dużym stopniu użyteczne dla każdego studenta. Jednak te przedmioty nie uwzględniają, jak wynika z ich opisu, specyfiki kierunku „filologia”, są takie same dla wszystkich studentów.

W zakresie opanowania umiejętności językowych, kształconych na zajęciach z praktycznej nauki języka angielskiego, zwraca uwagę nie tyle ich zachowawczość, co archaiczność. Programy nauczania (np. dla gramatyki) są formułowane na poziomie lat siedemdziesiątych wieku XX, zwraca się przede wszystkim na opanowanie tzw. czasów rozumianych formalnie. Korzysta się także z równie archaicznych podręczników. Nie widać nastawienia na umiejętność komunikowania się. Brak widocznej progresji umiejętności, na każdym roku uczy się takich samych zagadnień.

Ze względu na zachowawczość koncepcji kształcenia brak także elastyczności układania własnej ścieżki nauczania przez studenta. Jedyna możliwość kształtowania takiej ścieżki to wybór specjalizacji.

Tak rozpoznana koncepcja kształcenia na kierunku filologia tylko w części jest tożsama z misją i strategią Uczelni, szczególnie w kontekście uelastyczniania kształcenia i wychodzenia naprzeciw indywidualnym potrzebom studentów.

- 1) wewnątrzni i zewnątrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

Uchwałą Nr 17/2011/2012 Senatu wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy z dnia 26 czerwca 2012 r. zostały zatwierdzone opisy efektów kształcenia obowiązujące studentów rozpoczynających kształcenie w roku akademickim 2012/2013. Efekty kształcenia zostały sformułowane z uwzględnieniem opinii interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Interesariuszami wewnętrznymi są studenci, pracownicy naukowo-dydaktyczni oraz Założyciele Uczelni. Koncepcja była konsultowana z przedstawicielami studentów na poszczególnych latach studiów i przedstawicielami organów Uczelni, a także absolwentami, przedstawicielami stowarzyszeń i organizacji (IATEFL, TELC), instytucjami oświatowymi (Zespół Szkół nr 4 w Bydgoszczy). Przeprowadzone konsultacje znalazły odzwierciedlenie w zmienionych planach studiów na lata 2013-2016, szczególnie wpłynęły na zwiększenie liczby godzin zajęć dydaktycznych z przedmiotów specjalistycznych. Pracownicy na bieżąco mają możliwość przedstawiania swoich propozycji dotyczących programu kształcenia,

wprowadzania nowych metod i formułowania efektów kształcenia. Zostało to potwierdzone na spotkaniu ZO PKA z pracownikami.

Komentarz:

- *Ocena powiązania założonej koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku z misją Uczelni oraz ze strategią jednostki.*
- *Ocena udziału zewnętrznych i wewnętrznych interesariuszy w procesie ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, poziomie i profilu studiów, w tym określenia celów i efektów kształcenia oraz perspektyw rozwoju.*
- *Ocena stopnia różnorodności i innowacyjności oferty kształcenia oraz możliwości jej elastycznego kształtowania.*

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) wydział, który prowadzi kształcenie na kierunku filologia nie ma opracowanej misji i strategii. Koncepcja kształcenia na kierunku jest zachowawcza, brak jej elastyczności, co nie koresponduje w pełni z misją i strategią Uczelni..

2) Interesariusze zewnętrzni oraz studenci uczestniczyli w kształtowaniu koncepcji kształcenia w formie konsultacji. Kadra dydaktyczna natomiast ma stały wpływ na kształtowanie koncepcji kształcenia i programów studiów.

2.Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunku się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

Uchwałą Senatu Nr 13/2011/2012 z dnia 6 marca 2012 r. Uczelnia określiła wytyczne do opracowania i wprowadzania programów kształcenia zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Następnie zostały one zatwierdzone Uchwałą Senatu Nr 17/2011/2012 z dn. 26 czerwca 2012 r. w sprawie zatwierdzenia opisu efektów kształcenia na danym kierunku, poziomie oraz profilu kształcenia.

W powyższych uchwałach zostały określone efekty kierunkowe oraz przyporządkowane do efektów obszarowych określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520). Przyporządkowanie to należy ocenić jako prawidłowe. ZO PKA stwierdza, że efekty kształcenia sformułowane zostały w konsultacji z przedstawicielami pracodawców, tak więc uznać można, że uwzględnia on wymogi rynku pracy.

Ponieważ jednak właściwie nie istnieje koncepcja rozwoju kierunku, nie sposób sprawdzić ich zgodności z taką koncepcją. Perspektywy rozwoju kierunku, sformułowane w Raporcie

² według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

Samoooceny, odnoszą się bardzo ogólnie przede wszystkim do przyszłości istnienia kierunku „filologia” na Uczelni.

- 2) efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne,

Efekty kształcenia opisane są w matrycy w sposób dość nieczytelny, jednak znacznie czytelniej sformułowane są, w opisach poszczególnych zajęć, gdzie opisane są także sposoby ich weryfikacji. To sprawia, że studenci deklaruja, iż efekty kształcenia są dla nich zrozumiałe. Opisy te należy uznać w opinii ZO za przejrzyste. Pracownicy oraz studenci stwierdzają, że opisy poszczególnych zajęć są omawiane na zajęciach, a same opisy umieszczone w wewnętrznej sieci Uczelni (czego ZO nie był w stanie zweryfikować), wobec tego należy stwierdzić, że opisy efektów kształcenia i ich weryfikacji są dostępne dla studentów. Efekty kształcenia zasadniczo sformułowane są w sposób, który pozwala na stworzenie systemu ich weryfikacji, choć pojawiają się elementy, które na danych typach zajęć trudno poddać weryfikacji. Chodzi tu przede wszystkim o często dodawaną frazę: wiedza, etc. „zorientowana na jej zastosowania praktyczne”. Jest ona używana np. w K_W01, który to efekt ma być osiągany na zajęciach czysto teoretycznych, w ich opisie brak elementów pozwalających wprowadzać zastosowania praktyczne, brak także sposobów weryfikacji takiego komponentu. Efekty kształcenia są opisane w sposób systemowy dla wszystkich ich kategorii, przewidziane są właściwe sposoby weryfikacji. System pozwala na zmierzenie i ocenę efektów kształcenia, wymagania są zestandaryzowane, choć pojawiają się obszary, w których najwyraźniej brak standaryzacji (patrz opis procesu dyplomowania poniżej).

- 3) jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

Decyzją Kolegium Międzywydziałowego z dn. 12 stycznia 2012 r. została zatwierdzona instrukcja w sprawie sprawdzania dokumentacji efektów kształcenia. Jest to dokument ogólny, zatytułowany system weryfikacji efektów kształcenia na kierunku studiów. Dokument ten nie jest opatrzony datą, brakuje mu znamion dokumentu formalnego (podpisu, pieczęci), trudno więc przyjmować go jako wykładnię stanowiska Uczelni. Wiele z zapisów w nim jest szablonowe i nie zgadza się z praktyką. Przykładowo, dla kierunków o profilu praktycznym, jak filologia, przewidziano umowy z partnerami branżowymi, przy czym, co potwierdzają także rozmowy z pracownikami oraz osobami odpowiedzialnymi za praktyki, szereg kluczowych punktów nie jest dla kierunku filologia spełniana, mianowicie brak partnera strategicznego. Wśród przedstawionych ZO dokumentów nie było także umowy o partnerstwie strategicznym. Dokument ten przedstawia szereg czynności, które mają służyć weryfikacji efektów kształcenia, jak szkolenia pracowników, hospitacja zajęć, oceny pracowników przez studentów czy badanie losów absolwentów. Trudno ocenić ten system na bieżącym stopniu zaawansowania za przejrzysty, ZO traktuje go jako system będący na etapie wdrażania. Według ZO sposoby weryfikacji, z zastrzeżeniami powyżej i poniżej, umożliwiają w znacznej mierze osiągnięcie każdego rodzaju efektu.

Jednostka potrafi precyzyjnie i prawidłowo określić przyczyny odsiewu studentów, nie podaje jednak jego skali.

Program kształcenia obejmuje obowiązkowe praktyki zawodowe. Szczegółowe zasady realizacji praktyk i weryfikacji założonych dla niej efektów określają: „Regulamin studiów” w § 25 oraz Regulamin Praktyk. Rozmowy z pracownikami odpowiadającymi za przebieg praktyk i oględziny dokumentów wskazują, że efekty praktyk nie były – i nie mogły być -- prawidłowo weryfikowane, ponieważ ocena praktyk dokonywana była wyłącznie formalnie, przez urzędników centralnego biura Uczelni, Biuro kształcenia praktycznego, w oparciu o dokumenty, w których instytucja, w której prowadzona jest praktyka, stwierdza, że praktyka się odbyła; Weryfikacja efektów praktyk nie była prowadzona przez merytorycznych pracowników, specjalistów w danej dziedzinie. Według słów tychże pracowników ten system ma się zmienić w najbliższej przyszłości.

Bardzo przejrzysty jest proces weryfikowania efektów kształcenia na poziomie procesu dyplomowania, został on ustalony w „Regulaminie studiów” w § 37-42 oraz w Uchwale Kolegium WSG w Bydgoszczy z dn. 22 listopada 2012 r. w sprawie procesu dyplomowania. Niepokoi to, że na dzień 29.08.2013 żaden ze studentów niestacjonarnych (w liczbie 17) nie zakończył całego toku studiów, uzyskując dyplom.

Skrypt „Zasady pisanie prac dyplomowych”, opracowany przez pracowników Uczelni stanowiący wytyczne, jakie powinna spełniać praca dyplomowa, jest dostępny dla studentów na platformie „e-WSG”. Pracę dyplomową student wykonuje pod kierunkiem uprawnionego nauczyciela akademickiego. Tematyka pracy musi być zgodna z kierunkiem studiów. Oceny pracy dyplomowej dokonuje promotor oraz jeden recenzent wyznaczony przez dziekana. Tematyka prac licencjackich podawana jest do zatwierdzenia Kierunkowej Komisji ds. Procesu Dyplomowania do końca listopada. Pracę licencjacką na kierunku „filologia” student przygotowuje przez dwa semestry – V i VI na III roku studiów pierwszego stopnia. Egzamin dyplomowy jest przeprowadzany zgodnie z Uchwałą Kolegium Wyższej Szkoły Gospodarki z dnia 20.11.2012 r. w sprawie procesu dyplomowania. Na kierunku „filologia” egzamin składa się z następujących części: prezentacja pracy licencjackiej, odpowiedź na dwa losowane pytania kierunkowe, odpowiedź na jedno losowane pytanie obszarowe (specjalnościowe).

Oglądowi poddano losowo wybrane karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu. Dokumenty te są sporządzane zgodnie wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188).

Podobnie w wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego.

- 4) jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

W Uczelni od 2008 roku funkcjonuje program „Absolwent WSG”. Od 2011 roku w związku z obowiązkiem ustawowym zdecydowano o wprowadzeniu ankietowania poprzez system informatyczny ISAPS gwarantujący anonimowość. Uczelnia wprowadziła obowiązkowy udział studentów kończących naukę w badaniach. Badanie losów absolwentów prowadzone jest na wszystkich prowadzonych kierunkach w formie ankietyzacji. Koordynacją systemu zajmuje się Biuro Karier i Promocji Absolwentów WSG oraz Pracownia Analiz Społecznych i Rynkowych Instytutu Nauk Społecznych WSG. W oparciu o uzyskane dane przygotowuje się raporty, które umożliwiają dostosowanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Komentarz:

- Ocena zgodności założonych kierunkowych i specjalnościowych oraz przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (wzorcowymi efektami kształcenia albo celami i efektami kształcenia wskazanymi w standardach kształcenia, w tym standardach kształcenia nauczycieli, określonych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego), a także z koncepcją rozwoju kierunku;
- Ocena spójności kierunkowych i przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia. W przypadku profilu praktycznego ocena obejmuje stopień uwzględnienia wymagań rynku pracy i organizacji zawodowych umożliwiających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu oraz zakres wpływu absolwentów i przedstawicieli pracodawców w formułowaniu efektów kształcenia, a w odniesieniu do profilu ogólnoakademickiego – wymagań formułowanych dla obszaru wiedzy³, z którego kierunek się wywodzi;
- Ocena możliwości osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia (poszczególnych przedmiotów, grup przedmiotów) oraz praktyk zawodowych (o ile są przewidziane w programie studiów).
- Ocena dostępności opisu założonych efektów kształcenia (czy i w jaki sposób opis efektów kształcenia jest publikowany).
- Ocena czy efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały i sprawdzalny.
- Ocena czy jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia i możliwości weryfikacji zakładanych celów i czy system ten jest powszechnie dostępny, Ocena czy system obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) i przewiduje właściwe dla nich sposoby weryfikacji oraz umożliwia zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania, a także czy wymagania są wystandaryzowane. Ocena uwzględnia również przyczyny i skalę odsiewu oraz stopień dostępności informacji na temat stosowanego systemu oceny. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość ocena czy weryfikacja uzyskanych efektów kształcenia prowadzona jest na bieżąco tj. co najmniej z równą częstotliwością jak na studiach prowadzonych w uczelni w sposób tradycyjny i pozwala na ich porównanie z zakładanymi efektami kształcenia, oraz czy zaliczenia i egzaminy kończące zajęcia dydaktyczne z przedmiotu są prowadzone w siedzibie uczelni .
- Ocena monitorowania przez jednostkę karier absolwentów na rynku pracy oraz wykorzystania uzyskanych wyników w doskonaleniu jakości procesu kształcenia. procedur i mechanizmów umożliwiających badanie losów (karier) absolwentów oraz dostosowanie efektów kształcenia do oczekiwań absolwentów ocenianego kierunku studiów i otoczenia społeczno-gospodarczego (w tym rynku pracy), a także stopnia zaangażowania (wpływu) przedstawicieli tych interesariuszy na kształtowanie struktury efektów kształcenia. Analiza efektywności działalności prowadzonej przez uczelnię/jednostkę w tym zakresie.
- W przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń, jeśli poprzednio były sformułowane, lub efektów działań naprawczych, a także ocenić proces rozwoju kierunku.

³ użyte określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, stopień i tytuł naukowy, działalność naukowo-badawcza, dorobek naukowy, oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki, dyscypliny artystyczne, stopień i tytuł w zakresie sztuki, oraz działalność artystyczną i dorobek artystyczny.

. Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Prace dyplomowe prowadzone są w odpowiedni sposób, dobór obsady seminariów oraz tematyki jest właściwy, odpowiedni jest także sposób oceniania. Tematyka prac zgodna jest z programem kierunku, specjalnością i efektami kształcenia. Zakres prac też jest poprawnie ustawiony. Prace licencjackie są w większości kompilacyjne, opierają się na analizach czerpanych z literatury przedmiotu. Na ogół części analityczne są ubogie. Pod względem formalnym prace są poprawne, nie budzą zastrzeżeń. Poprawny jest też formularz oceny prac dyplomowych. Prace są oceniane adekwatnie.

Ocena pracy licencjackiej ma formę ankiety na 100 punktów, przy uzasadnieniu oceny końcowej pojawia się jedyny punkt opisowy. W ankiecie występują nast. części: Ocena koncepcji pracy (40 pkt), Ocena materiałów źródłowych (25 pkt), Ocena formalna pracy (20 pkt), Aplikatywność (15 pkt). Jeśli chodzi o punkt ostatni, aplikatywność, najwyraźniej brak jasnych kryteriów dotyczących filologii, ponieważ są ogromne rozbieżności pomiędzy osobami oceniającymi pracę, tej samej pracy stawia się maksymalną lub minimalną ilość punktów. Takie zjawisko nie zachodzi w przypadku innych punktów. Ogólnie należy jednak pozytywnie ocenić ankietowy sposób oceny prac, jest bardziej szczegółowy niż tradycyjne formularze, pojawia się także ogólny opis pracy, w którym oceniający może uwzględnić cechy nie ujęte w ankiecie.

Na egzaminie dyplomowym pojawiają się pytania z filologii innych niż angielska (hiszpańska lub niemiecka), w odróżnieniu od pytań z filologii angielskiej, które, choć stawiane po angielsku, w protokole są zapisywane po polsku, takie pytania pozostawiono w oryginale w protokole. Powinny być także zapisane w języku polskim, z uwzględnieniem różnicy filologii (języka). Większość pytań nieanglistycznych dotyczy językoznawstwa, pojawiają się jednak także pytania jak gdyby z egzaminu z wiedzy praktycznej. Takich pytań nie powinno się stosować.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Efekty kształcenia odpowiadają wymogom KRK, są wewnętrznie spójne, lecz z powodu braku jasno określonej koncepcji kierunku i jego rozwoju trudno stwierdzić ich adekwatność w odniesieniu do owej koncepcji.**
- 2) Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały, są, z zastrzeżeniami, w większości sprawdzalne. Są dostępne dla studentów w kartach opisu przedmiotów.**
- 3) Sposoby weryfikacji osiągania zakładanych efektów (poza procesem dyplomowania) jest na obecnym poziomie zaawansowania elementem wdrażanym, ma obejmować wiele elementów, wobec tego nie jest jeszcze systemem w pełni ukształtowanym. Trudno także obecnie stwierdzić jego przejrzystość.**
- 4) Jednostka monitoruje losy absolwentów.**

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta,

Oceniana jednostka prowadzi studia o profilu praktycznym, koncepcję kształcenia konsultowała z pracodawcami, co jest dobrą przesłanką do stwierdzenia, że program kształcenia na kierunku filologia może spełniać wymogi współczesnego rynku pracy. Program kształcenia składa się z dwóch głównych komponentów: przedmioty

ogólnouczelniane (zwane kanonicznymi), nie obejmujące zajęć filologicznych, ale zajęcia, które można nazwać wdrożeniem do pracy zawodowej, a obejmują one wprowadzenie do ekonomii, przedsiębiorczości, wiedzy o relacjach społecznych, etyce, zajęcia informatyczne. Drugi komponent to zajęcia filologiczne, które znów można podzielić na trzy grupy: zajęcia rozszerzające znajomość języka angielskiego w ramach zajęć zwanych Praktyczną Nauką Języka Angielskiego (PNJA) oraz zajęcia, na których student ma przyswoić pewną wiedzę i umiejętności zwane umownie teoretycznymi, takie jak podstawy językoznawstwa, literaturoznawstwa, gramatyka opisowa języka angielskiego, etc. Ostatnią grupą są zajęcia „zawodowe”, zwane w Raporcie specjalnościowymi lub obszarowymi. Różnicowane są one ze względu na wybraną specjalność. Są dwie specjalności, zwane filologia angielska oraz lingwistyka stosowana. Większość zajęć dla obu specjalności jest taka sama, różnią się tym, że student filologii angielskiej uczestniczy w zajęciach profilowych - zawodowych, przede wszystkim z tłumaczenia, a student lingwistyki stosowanej uczestniczy w zajęciach z innych języków nowożytnych. Jest to dość mylna terminologia, ponieważ uważa się zwykle, że to uzawodowione studia, tłumaczeniowe czy nauczycielskie, są studiami z zakresu lingwistyki stosowanej. Jednak kształcenie na profilu praktycznym przede wszystkim przejawia się w realizowaniu zajęć tzw. kanonicznych, będących wprowadzeniem do, ogólnie rzecz ujmując, specyfiki pracy własnej czy też poza sferą edukacji. Należy ten aspekt studiów uznać za wartościowy, aczkolwiek można sformułować w stosunku do niego konkretne uwagi, przedstawione w opisie niniejszego kryterium. Ogólnie także można stwierdzić, że w opisach przedmiotów kanonicznych dominuje podejście teoretyczno-ogólnikowe, nie praktyczne. Nie można w nich znaleźć np., wprowadzenia do konkretnych problemów organizacyjnych podatkowych, prawnych, etc., niezbędnych osobie, która by chciała podjąć pracę własną. Dalej studenci mogą wybrać albo, ogólnie filologię angielską ze specjalizacją w wybranym języku nowożytnym albo specjalizacją lingwistyka stosowana. Te dwie specjalizacje różnią się naprawdę w minimalny sposób, wśród zajęć praktycznych przewagę mają zajęcia z tłumaczeń. Brak w Polsce ogólnych standardów, jakie mają osiągnąć tłumacze. Takie standardy określono jedynie dla tłumaczy przysięgłych, jednak w Raporcie Samooceny nie wspomina się, by zajęcia na Uczelni miały przygotować do zawodu tłumacza przysięgłego. Ponieważ zajęcia z wyspecjalizowanych rodzajów tłumaczenia mają się zacząć odbywać w roku akademickim 2014/14 (rok III studiów), nie przedstawiono Zespołowi opisów zajęć z tego zakresu, nie sposób więc ich ocenić. Zakres treści zajęć *Podstawy teorii tłumaczenia* jest dość niespójny i archaiczny i daleko odbiega od treści zajęć praktycznych. Aktualne wytyczne dla programu spełniającego potrzeby rynku lokalnego mogliby nadal formułować interesariusze zewnętrzni, gdy jednak obecnie jako jedyny wyspecjalizowany interesariusz zewnętrzny (profesjonalny tłumacz) jest podana osoba, która jest pracownikiem uczelni, trudno ją traktować jako takiego interesariusza. ZO widzi potrzebę bieżącej konsultacji programu kształcenia z szerszą grupą interesariuszy zewnętrznych i to takich, którzy nie są związani instytucjonalnie z Uczelnią.

Stwierdzić można, że niewątpliwie dobrze, że uczelnia wprowadziła przedmioty tzw. ogólnouczelniane, przy swoim silnym nastawieniu na praktyczność nauczania. Dziwi jedynie, że poza tym blokiem znalazły się zajęcia treściowo silnie związane z nimi, jak *Wprowadzenie do informacji naukowej*, *Rynek pracy*, *Specjalistyczne systemy informatyczne* (które są w bloku Elastyczne kształcenie). Zajęcia ogólnouczelniane *Edycja i prezentacja danych / Podstawy procesu dyplomowania* są także bardzo podobne do zajęć *Komputerowa obróbka tekstu* z bloku Zajęcia obszarowe. Można zadać pytanie, czy te zajęcia są właściwie skoordynowane, a struktura programu w tym zakresie dobrze przemyślana.

Program kształcenia powiela treści standardów kształcenia, jakie do niedawna szkoły wyższe były obowiązane realizować, a także strukturę takich zajęć. Niewielkim unowocześnieniem

programu jest wprowadzenie zajęć *Semantyka, pragmatyka i analiza dyskursu*, który ma być realizowany w semestrze VI. Z tego punktu widzenia można stwierdzić, że program kształcenia jest spójny, ale niezbyt nowoczesny. Poprawna jest także sekwencja zajęć i poszczególnych modułów.

Zespołowi Oceniającemu nie został przedstawiony dokument określający sylwetkę absolwenta, takiego dokumentu nie widać także na stronach internetowych uczelni (publicznie dostępnych). Pewne uwagi nt. zakładanych umiejętności i wiedzy absolwenta zawarte zostały w Raporcie Samooceny, w którym stwierdza się, że absolwent „Posiada wiedzę humanistyczną oraz umiejętności jej zastosowania pozyskane na zajęciach z przedmiotów kształcenia ogólnego, a także wiedzę o języku angielskim, literaturze i kulturze krajów anglojęzycznych. W zależności od wybranej specjalności zdobywa też wiedzę o języku rosyjskim lub hiszpańskim i kulturze obszaru wybranego języka.” Te umiejętności program studiów pozwala osiągnąć, z małymi zastrzeżeniami, o których niżej. Dalej, stwierdza się, że „Absolwent „filologii” posiada praktyczną znajomość języka angielskiego na poziomie C1 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy”. Z opisów przedmiotów nie wynika połączenia wymogów znajomości języka angielskiego z wymaganiami zewnętrznymi (C1). Pracownicy na zebraniu nie potrafili także powiedzieć, czy egzaminy skorelowane są z wymaganiami opisanymi w raporcie samooceny. Wreszcie, wg Raportu „absolwent „filologii” umie budować wypowiedzi i teksty o charakterze perswazyjnym”, a „nacisk [kładzie się] na opanowanie treści związanych z tematyką ekonomiczną a także kompetencje interpersonalno-retoryczne”. Z opisów przedmiotów kierunkowych nie wynika, by ich celem były takie umiejętności. Reasumując, nie wszystkie efekty kształcenia zostaną osiągnięte.

Zastrzeżenia budzi także oferta przedmiotów do wyboru; wybór dotyczy seminariów (promotora pracy dyplomowej) oraz przedmiotów z oferty dodatkowej. Natomiast trudno jest się doszukać możliwości wyboru zajęć w ramach wybranej specjalizacji. Oferta do wyboru jest więc w głównej mierze ograniczona do wyboru specjalizacji.

Natomiast punktacja ECTS jest zgodna z obowiązującymi przepisami. Przyjęta punktacja systemu ECTS jest zgodna z obowiązującymi przepisami w tym względzie. Nakłada pracy studenta w ilości 25 godzin odpowiada 1 punktowi, liczba punktów na semestr wynosi nie mniej niż 30 punktów, zaś na rok nie mniej niż 60 punktów. Ogólna liczba punktów ECTS potrzebna do ukończenia studiów wynosi 184 punkty. Weryfikacja tych założeń z zapisami w programie i opisach poszczególnych przedmiotów. potwierdza, że są one zgodne z wymogami. Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych udział punktów ECTS w grupie przedmiotów do wyboru wynosi 43,5%, czyli warunek spełnienia 30% punktów w tej grupie przedmiotów został spełniony.

Należy ocenić, że takie cechy programu kształcenia, jak jego czas trwania, prawidłowości doboru treści, formy zajęć dydaktycznych i metody kształcenia w celu osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu są w gruncie rzeczy właściwe dla danego poziomu kwalifikacji. Można kolejny raz podkreślić, że pod tym względem źle wypada moduł zajęć tłumaczeniowych.

Od 2012 roku zmieniły się zasady organizowania praktyk. Do tego roku praktyki były zarządzane centralnie, przez Biuro kształcenia praktycznego, które wchodzi w skład Centrum przedsiębiorczości studenckiej. Zarówno organizacja praktyk jak i sprawdzanie ich przebiegu i osiągnięcia celu leżały w gestii Biura. Od roku 2012 obowiązują nowe zasady, nastąpiła decentralizacja, każdy instytut ma koordynatora ds. kształcenia praktycznego. Oznacza to jednak, że nie każdy kierunek ma swego koordynatora, według rozmowy z przedstawicielami

Biura, Centrum i koordynatorów, takie rozwiązanie ma być dopiero wdrażane. Z tej samej rozmowy wynika, że pod koniec roku 2013 najwyraźniej nowe zasady jeszcze nie były w pełni realizowane. Jest to dość zastanawiająca opieszałość wdrażania nowych zasad. Koordynatorzy „kierunków” nie wiedzieli o wielu rozwiązaniach. Koordynatorzy nie dostają wynagrodzenia (nie mają dostawać) w żadnej postaci, czy to gratyfikacji pieniężnej, czy to obniżenia pensum. Nie istnieją dzienniki praktyk, prowadzone były karty praktyk, obecnie jedynie w postaci elektronicznej.

Studenci obowiązani są zaliczyć dwa typy praktyk, za obie praktyki studenci mają otrzymywać do 10% punktów ECTS. Jeden typ to tzw. praktyka pracownicza – podstawowa, w trakcie której student wdraża się do funkcjonowania w miejscu pracy; obowiązany jest ją zaliczyć do końca 2 semestru w ilości 160 godzin. Nie musi być związana z kierunkiem, student może wybrać dowolny zakład pracy. Drugi typ praktyk to tzw. branżowa, realizowana zgodnie z kierunkiem studiów, w wysokości 320 godzin, do końca 4 semestru. Studenci mogą sami wybrać zakład pracy, lub korzystać z bazy danych Biura, lub poprosić o pomoc pracowników Biura. Wg słów pracowników Biura promowana jest samodzielność studentów. W samej rzeczy występuje kilka typów praktyk branżowych, może być ona także realizowana w WSG. Układ praktyk w ocenie ZO jest dobrze zaprojektowany, w toku praktyk realizuje się umiejętności praktyczne, co jest zgodne z ogólnymi celami kształcenia studentów. Do tej pory słabo funkcjonowało sprawdzanie tych umiejętności. Dla każdego kierunku przewidziany jest strategiczny partner systemowy, u którego realizowane są praktyki; wg osób odpowiedzialnych za praktyki dla kierunku „filologia” takiego partnera nie ma. Współpraca z zakładami pracy jest realizowana w sposób nieformalny, brak podpisywanych umów. Dobór partnerów jak i miejsce odbywania praktyk należy ocenić jako prawidłowy.

Program kształcenia nie zakłada specjalnych ścieżek jego indywidualizacji dla studentów bardzo uzdolnionych lub niepełnosprawnych, mają oni takie same możliwości jak inni studenci.

Organizacja procesu kształcenia przewidzianych dla danego kierunku, poziomu i profilu studiów w kontekście możliwości osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia jest prawidłowa.

- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Na poziomie globalnym w większości wypadków efekty kształcenia są odpowiednio skorelowane z przedmiotami. Poziomem globalnym nazywam cały układ programu, jak to ujęto w matrycy oraz w programie nauczania. Jednak w wielu przypadkach odnosi się silne wrażenie, że dany efekt został przypadkowo dobrany. Np. wg dokumentu „Matryca_FIL 2012-2015” umiejętność *K_K02 Potrafi pracować w zespole przyjmując różne role i działać w sposób przedsiębiorczy przyjmując odpowiedzialność za efekty swojej pracy*, ma być realizowana przez następujące zajęcia: *Wstęp do językoznawstwa, Gramatyka opisowa języka angielskiego- morfologia i składnia*, ale już nie przez *Gramatyka opisowa języka angielskiego- fonetyka i fonologia*, ani też przez żadne z zajęć literackich czy historycznych. Trudno stwierdzić, czym mają się różnić w tym względzie zajęcia z fonetyki i fonologii od zajęć z morfologii i składni. Wg w/w matrycy nie musi takiej umiejętności nabywać osoba ucząca się przekładu, gdy dla współczesnych tłumaczy jest to przy dużych projektach, np. lokalizacyjnych, umiejętność kluczowa. Dla specjalności tłumaczenie w biznesie i administracji jedynymi zajęciami, na których mają nabywać tę umiejętność to *Stylistyka* i

Kultura języka, co także jest dość osobliwe. Tłumacz także nie musi posiadać takiej - K_U03 *Posiada podstawowe umiejętności organizacyjne pozwalające na planowanie i realizację zadań związanych ze swoją działalnością zawodową*. Umiejętności organizacyjne ma posiadać jedynie, wg rejestru przedmiotów, osoba interesująca się nauczaniem języka obcego czy też osoba, która ma się posługiwać narzędziami informatycznymi oraz ucząca się morfologii i składni oraz semantyki, pragmatyki i dyskursu. ZO nie znajduje odpowiedzi na pytanie, jaki jest związek morfologii i składni z planowaniem zadań zawodowych

Na poziomie szczegółowym, opisu poszczególnych przedmiotów, powiązanie efektów z treściami są wykonane znacznie gorzej, tu już analizujący nabiera pewności, że do istniejących opisów zajęć (realizujących uprzednie standardy) dopisano najczęściej mechanicznie efekty kształcenia, wobec tego treści nauczania nie są skorelowane z nimi. Przykładowo, *Praktyczna nauka języka angielskiego- Konwersacje, rok I*. Zestaw efektów kształcenia, przypisany do tych zajęć, można uznać za prawidłowy. Poprawne są także sposoby weryfikacji. Jednak w dziale *Szczegółowe treści kształcenia z uwzględnieniem formy zajęć* nie ma żadnego odniesienia do efektów kształcenia, nie tylko brak jakiegokolwiek opisu formy zajęć (co zakłada tytuł), to także zamiast opisu treści kształtowania umiejętności wchodzenia w werbalne interakcje ustne (takie są zajęcia) pojawiają się przykłady tematów w postaci spisu punktów, takich jak Sfera życia prywatnego. Umiejętności wypowiadania się ustnego można osiąść poprzez wypowiadanie się na dowolny temat, więc spis tematów do omawiania nie jest opisem treści zajęć. Niepokoi także to, że w opisie wielu zajęć brak progresji studenta, rozszerzania treści, jakie będą przyswajane. Tak opisane są zajęcia z PNJA, komponent gramatyka, gdzie w zasadzie zagadnienia dla roku I są identyczne z zagadnieniami dla roku II. Być może występują jakieś elementy różnicujące, ale nie zostały ujęte w opisie. Takimi zajęciami są także najwyraźniej zajęcia z PNJA, pisanie. Zwraca także uwagę, że na zajęciach PNJA, gramatyka, korzysta się z podręcznika z roku 1960 (wielokrotnie przedrukowywanego), który zawiera ćwiczenia do opanowania bardzo sztucznej odmiany języka angielskiego, zgodnych z ówczesnymi poglądami dydaktycznymi. Takie ćwiczenia z pewnością nie służą do opanowania tych umiejętności, o których traktuje raport samooceny. Dla kontrastu, poprawnie opisane są zajęcia z PNJA, wymowa, występuje w nich wyraźna progresja umiejętności studenta. Zwraca uwagę także to, że w wielu opisach zajęć teoretycznych brak opisu efektów kształcenia i ich weryfikacji.

Komentarz:

- *Ocena czy realizowany program kształcenia umożliwia osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. W przypadku kształcenia nauczycieli oraz kierunków, dla których określone zostały standardy kształcenia – również ocena spełnienia wymagań odpowiednich standardów;*
- *Ocena czy zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość;*
- *Ocena czasu trwania kształcenia, prawidłowości doboru treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia w celu osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu/modułu, w tym modułu przedmiotów do wyboru, danego poziomu kwalifikacji. W przypadku wykorzystywania metod i technik kształcenia na odległość ocena czy kształcenie, którego celem jest zdobycie umiejętności praktycznych, odbywa się w warunkach rzeczywistych, z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów;*
- *ocena zgodności przyjętej punktacji ECTS z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie, w przypadku kształcenia nauczycieli i kierunków, dla*

których ustalono standardy kształcenia – również zgodności z odpowiednimi standardami;

- Ocena prawidłowości sekwencji przedmiotów i modułów określonej w planie i programie studiów;*
- Ocena spójności programu i wymiaru praktyk studenckich, terminu ich realizacji oraz doboru miejsc, w których się odbywają, z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Ocena czy system kontroli i zaliczania praktyk uwzględnia możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych;*
- Ocena organizacji procesu kształcenia realizowanego w ramach poszczególnych form kształcenia przewidzianych dla danego kierunku, poziomu i profilu studiów w kontekście możliwości osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia. Prawidłowość organizacji kształcenia w ZOD, jeżeli taki ośrodek funkcjonuje w ramach jednostki. Ocena prawidłowości doboru form realizacji zajęć dydaktycznych z przedmiotów tworzących moduł praktyczny (zajęcia praktyczne, w tym w środowisku pracy) do założonych efektów kształcenia;*
- Ocena możliwości indywidualizacji procesu kształcenia studentów wybitnie uzdolnionych, studentów niepełnosprawnych;*
- w przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany i ich efekty, odnieść się do stopnia realizacji sformułowanych poprzednio zaleceń, lub efektów działań naprawczych, a także ocenić proces zmian programu studiów w aspekcie rozwoju kierunku.*

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ częściowo

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Brak opisu sylwetki absolwenta, dostępnej publicznie. Słaba korelacja treści nauczania z opisem absolwenta w raporcie. Realizowany program umożliwia studentom osiągnięcie większości celów i efektów kształcenia, tych, które oparte są o poprzednie standardy nauczania. Cele i efekty kształcenia odnoszące się do umiejętności praktycznych są chaotyczne, w dużej mierze przypisane dość przypadkowo do poszczególnych zajęć.

2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą – mimo wielu błędów i nieścisłości w opisie – w miarę spójną całość.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu,**

Stwierdzić należy, że proces dydaktyczny na kierunku filologia jest realizowany przez zespół nauczycieli akademickich, przygotowanych pod względem merytorycznym i praktycznym. Kadra naukowo-dydaktyczna prowadząca zajęcia na kierunku filologia liczy łącznie 28 nauczycieli akademickich (w tym 12 dekladowanych do minimum kadrowego). Zarówno liczba jak i struktura kwalifikacji pracowników naukowo-dydaktycznych jest wystarczająca i odpowiednia do prowadzonych przedmiotów. Umożliwia osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programów studiów. Wśród nauczycieli filologów znajdują się specjaliści z językoznawstwa, kulturoznawstwa, literaturoznawstwa oraz translatoryki. Ze względu na profil praktyczny prowadzonego kierunku studiów wśród nauczycieli (zarówno w

minimum kadrowym jak i pozostałych nauczycieli akademickich) są osoby, które mają doświadczenia praktyczne, szczególnie na polu działalności translatorskiej.

- 2) dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów,

Zgodnie z §14 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.) minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie języków obcych stanowi co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z efektami kształcenia określonymi dla tego kierunku, w tym co najmniej dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, z tym że spośród tych osób co najmniej jeden samodzielny nauczyciel akademicki i co najmniej dwóch nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora powinno specjalizować się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów.

Ponadto, do minimum kadrowego, wliczani są:

1. nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru (§ 13 ust. 2 ww. rozporządzenia);
2. nauczyciele akademicy, dla których w bieżącym roku akademickim zaplanowano osobiście prowadzone na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęcia dydaktyczne w wymiarze przewidzianym przepisami (§ 13 ust. 3 ww. rozporządzenia)

Zgodnie z § 12 ww. Rozporządzenia nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu praktycznym albo jeżeli posiada dorobek w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku, albo posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku. Ponadto, każdy obszar kształcenia, do którego przyporządkowano kierunek studiów, powinien być reprezentowany w minimum kadrowym przez co najmniej jednego nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek w obszarze wiedzy odpowiadającym temu obszarowi kształcenia.

Uczelnia przedstawiła do minimum kadrowego 12 osób: w tym 2 z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego, 6 ze stopniem naukowym doktora oraz 4 z tytułem zawodowym magistra.

Wszystkie przedłożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego nie pozwalają na stwierdzenie, iż spełnione są warunki określone w art. 112a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., 572 i 742). Oświadczenia te bowiem nie zostały podpisane do końca czerwca 2013r. ZO PKA wskazuje na ten uszczerbek formalno-prawny postanawia jednak nie uwzględniać tego braku przy decyzji o zakwalifikowaniu poszczególnych pracowników do minimum kadrowego. Ponadto należy zweryfikować stanowiska, na które są zatrudniane osoby, aby były zgodne z zapisami

ustawy. Zgodnie ze Statutem Uczelni na stanowiska profesora zatrudniane są osoby ze stopniem naukowym doktora po stwierdzeniu posiadania przez nich wybitnego dorobku naukowego. Jednak w przypadku wszystkich osób zatrudnionych na ocenianym kierunku, a będących doktorami zatrudnionymi na stanowisku profesora, w tezcze osobowej nie znajdowała się recenzja dorobku naukowego. Także na prośbę ZO władze Uczelni takich dokumentów nie przedstawiło. ZO uznaje, że w przypadku zatrudniania doktorów na stanowisku profesora doszło do złamania Statutu WSG.

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczone za zgodność z oryginałem. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. Teczki zawierają także świadectwa pracy, dyplomy z konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych, będące potwierdzeniem deklarowanego dorobku praktycznego. Doświadczenie praktyczne kadry dokumentowane jest także w corocznych sprawozdaniach.

ZO PKA zaliczył do minimum kadrowego 1 samodzielnego pracownika naukowego z tytułem naukowym profesora habilitowanego, 6 osób ze stopniem naukowym doktora oraz 4 osoby z tytułem zawodowym magistra. Jedna z osób ze stopniem naukowym doktora nauk humanistycznych, której wykształcenie i badania naukowe trudno uznać za filologiczne, nie została zaliczona przez ZO do minimum kadrowego. Jednak mimo tego zastrzeżenia skład minimum zaproponowany przez Uczelnię zarówno ilościowo jak i jakościowo odpowiada wymaganiom kadrowym zawartym w stosownych aktach prawnych. Prowadzony program ma profil praktyczny, a kadra wchodząca w skład minimum kadrowego reprezentuje różne specjalizacje. Większość kadry wchodzącej do minimum kadrowego posiada dorobek naukowy w obszarach odpowiadających programowi studiów. Dorobek ten obejmuje dziedziny zainteresowań badawczych adekwatne do realizowanego programu, tzn. językoznawstwo, kulturoznawstwo, translatorykę oraz dydaktykę języków obcych. Kadra spoza minimum kadrowego (oprócz jednej osoby) nie posiada dorobku naukowego. Warto podkreślić, że wśród kadry znajdują się osoby posiadające doświadczenie praktyczne, szczególnie w zakresie tłumaczeń, w tym tłumaczeń przysięgłych i biznesowych, co jest związane z kierunkiem studiów.

Relacja między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe (11 osób) a liczbą studentów (ogółem 70) jest prawidłowa. Na jednego nauczyciela przypada 6.3 studenta.

Kadra jest stabilna (zarówno minimum kadrowe jak i pozostali nauczyciele); Większość pracowników pracuje na Uczelni od kilku lat, niektórzy nawet od kilkunastu lat.

Obciążenia dydaktyczne są uzasadnione merytorycznie i stosowne do wykształcenia i doświadczenia kadry. Przedmioty o charakterze bardziej akademickim (seminaria, przedmioty teoretyczne) powierzone są nauczycielom z długoletnim doświadczeniem i posiadającym dorobek naukowy w danej dziedzinie. Nauczycielom młodszym, nieposiadającym stopnia doktora, powierzone są przedmioty z praktycznej nauki języka. Na zebraniu pracownicy potwierdzili zgodność obciążeń z ich kompetencjami i preferencjami. W ocenie ZO PKA obciążenia są prawidłowe.

Hospitowane zajęcia potwierdzają kompetencje językowe nauczycieli; posługują się oni poprawną angielszczyzną; natomiast treści jak i forma zajęć budzą zastrzeżenia co do progresji przekazywanych treści na poszczególnych etapach studiów, zgodności z sylabusami oraz różnicowania samych sylabusów pomiędzy poszczególnymi etapami kształcenia.

Zastrzeżenia budzi także dobór podręczników, często już przestarzałych i mało nowoczesnych. ZO PKA stwierdza, że hospitowane zajęcia nie odbiegają rażąco od minimalnych standardowych oczekiwań, ale wymagają działań podwyższających jakość zajęć w zakresie powyższych zastrzeżeń.

- 3) jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Nabór kadry przeprowadzany jest w trybie konkursu. Umowy z pracownikami naukowo-dydaktycznymi zawierane są po raz pierwszy na czas określony. Nauczyciele akademicki podlegają okresowej ocenie dorobku dydaktycznego i naukowego, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Statucie Uczelni. Ocena kadry obejmuje trzy sfery działalności nauczyciela akademickiego: dydaktyczną, naukową oraz organizacyjną. Decyzje o kontynuacji współpracy podejmowane są tylko w przypadku pozytywnej oceny pracownika. Zajęcia dydaktyczne podlegają ankietyzacji i hospitacji. Działalność naukowa mierzona jest liczbą publikacji w czasopiśmie naukowych, rangą wydawnictw, udziałem w programach badawczych i czynnym uczestnictwem w konferencjach i seminariach, a także terminowością w osiąganiu tytułu i kolejnych stopni naukowych. Z kolei działalność organizacyjna oceniana jest w sposób jakościowy poprzez zaangażowanie w funkcjonowanie Katedry, jak również całej Uczelni. Przed rozpoczęciem każdego roku akademickiego, kierownik Katedry podejmuje rozmowy z nauczycielami akademickimi, mające na celu analizę zgromadzonych wyników hospitacji i ankietyzacji zajęć dydaktycznych działalności naukowej i organizacyjnej. Omawiane są również plany realizacji zadań na kolejny rok akademicki. Wynik tych rozmów jest podstawą do podejmowania decyzji dotyczących kontynuacji współpracy. Pracownik składa coroczne sprawozdanie ze swojej działalności w systemie ISAPS.

Nauczyciele akademicki mają możliwość uzyskania dofinansowania na podnoszenie swoich kwalifikacji zawodowych, wyjazdy na konferencje, szkolenia, kursy doszkalające i sympozja naukowych, organizowanych przez inne uczelnie lub instytucje w kraju i za granicą. Każdy pracownik WSG ma prawo ubiegania się o pomoc związaną z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych i dydaktycznych w formie:

- grantów naukowych na realizację projektów indywidualnych i zespołowych,
- stypendiów naukowych,
- płatnych urlopów naukowych,
- finansowania i współfinansowania wewnętrznych i zewnętrznych szkoleń,
- wyjazdów w ramach programu Erasmus,
- finansowania przewodów na stopnie naukowe,

choć – zgodnie z tym, co powiedzieli na spotkaniu z ZO korzystają z tej oferty dość oszczędnie.

Spotkanie z pracownikami potwierdziło małą aktywność pracowników. Tylko nieliczni korzystają z możliwości uzyskania wsparcia aktywności. Władze Uczelni powinny w bardziej intensywny sposób motywować pracowników do podejmowania pracy naukowej i innych działań. Pracownicy też byli oszczędni w wypowiedziach dotyczących rozwoju kierunku i jego powiązań z misją uczelni i strategią jednostki.

Komentarz:

- *Ocena czy liczba pracowników naukowo – dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwią osiągnięcie założonych celów i efektów realizacji danego programu*

(Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicki);

- *ocena czy dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia, oraz czy na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów. Jednoznaczna ocena spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu kształcenia;*
- *ocena stabilności minimum kadrowego (częstotliwości zmian jego składu);*
- *ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów;*
- *ocena prawidłowości obsady zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów: ocena zgodności obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych reprezentowanych przez poszczególnych nauczycieli akademickich (w przypadku profilu praktycznego - ich doświadczenia zawodowego), ze szczegółowymi efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów/modułów. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość: ocena przygotowania nauczycieli akademickich do realizacji zajęć dydaktycznych w tej formie;*
- *Ogólna ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych*

(Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena;)

- *Ocena prowadzonej polityki kadrowej i jej spójności z założeniami rozwoju ocenianego kierunku studiów:*
 - *procedur i kryteriów doboru oraz weryfikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, ich przejrzystości i upowszechnienia;*
 - *systemu wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej, w tym poprzez zapewnienie warunków do rozwoju naukowego i umiejętności dydaktycznych (urlopy naukowe, stypendia, staże, wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą), oraz ocena jego efektywności;*
 - *opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich podczas spotkania z zespołem oceniającym, perspektywy rozwoju kierunku i ograniczenia w kontekście misji i strategii;*
 - *w przypadku kolejnej oceny jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić zmiany, ich wpływ na osiągnięte efekty i jakość kształcenia, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń sformułowanych poprzednio lub efektów działań naprawczych.*

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Zarówna liczba jak i struktura kwalifikacji pracowników naukowo-dydaktycznych jest wystarczająca i odpowiednia do prowadzonych przedmiotów. Umożliwia osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programów studiów

2) Skład minimum zaproponowany przez Uczelnię zarówno ilościowo jak i jakościowo odpowiada wymaganiom kadrowym zawartym w stosownych aktach prawnych. Kadra wchodząca w skład minimum kadrowego reprezentuje różne specjalizacje i posiada dorobek naukowy w obszarach odpowiadających programowi studiów. Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Obciążenia dydaktyczne są uzasadnione merytorycznie i stosowne do wykształcenia i doświadczenia kadry.

3) Kadra jest stabilna; nauczyciele akademicy podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe, niektórzy aktywnie uczestniczą w konferencjach, szkoleniach, kursach doszkalających i sympozjach naukowych, organizowanych przez inne uczelnie lub instytucje w kraju i za granicą.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Uczelnia dysponuje dobrą bazą materialną. Teren Uczelni zajmuje powierzchnię 8 ha (z czego 4,3 ha to grunty własne), na których usytuowanych jest 14 wolnostojących budynków o łącznej powierzchni 13 187m². Znajdują się w nich sale dydaktyczne o łącznej powierzchni 5281,23 m², w tym 3832,88 m² powierzchni własnych i 1448,35 m² powierzchni wynajętych (na podstawie długoterminowych umów najmu). Wśród pomieszczeń dydaktycznych jest osiemnaście sal wykładowych o zróżnicowanej powierzchni. Sale te są wyposażone w nowoczesny sprzęt audiowizualny oraz nagłośnienie. Katedra Lingwistyki Stosowanej wykorzystuje głównie sale wykładowe w budynku „H”, w którym mieści się siedziba Katedry, sale ćwiczeniowe oraz laboratorium językowe. Ponadto wykorzystywane są sale położone w innych pobliskich budynkach kampusu Uczelni. Wszystkie sale są wyposażone w odpowiednie środki audiowizualne, a niektóre także w tzw. tablice multimedialne. Zajęcia dydaktyczne w ramach kierunku „filologia” odbywają się wyłącznie w budynkach należących do własnej bazy specjalistycznej Uczelni. Uczelnia dysponuje pracownikami komputerowymi umożliwiającymi prowadzenie zajęć laboratoryjnych. Trzy pracownice komputerowe zostały wyposażone w komputery klasy PC (15 stanowisk każda), natomiast w jednej pracowni zainstalowano 15 komputerów Macintosh. W pracowniach zainstalowano również projektory multimedialne, a w jednej z nich znajduje się tablica interaktywna. Na komputerach dostępne jest bogate, wszechstronne nowoczesne oprogramowanie.

Zajęcia praktyczne prowadzone w Uczelni mają więc dobre zabezpieczenie w infrastrukturze.

Wszystkie pomieszczenia administracyjne i sale dydaktyczne sprzężone są lokalną siecią komputerową i wewnętrzną siecią telekomunikacyjną CENTREX. Każdy z komputerów w zakładach naukowych i administracji Uczelni posiada dostęp do sieci Internet – stałe dostępowe łącze symetryczne 36 Mbit/s. Wszystkie komputery udostępnione studentom pracują w autonomicznej sieci komputerowej. Dodatkowo studentom została udostępniona sieć bezprzewodowa mająca zasięg na całym kampusie WSG.

Uczelnia dysponuje pracownią dla osób z dysfunkcjami ruchu, wzroku i słuchu, w której znajduje się 10 stanowisk komputerowych umożliwiających korzystanie z komputerów osobom na wózkach inwalidzkich. Na potrzeby prowadzenia zajęć zakupiono i zainstalowano oprogramowanie i sprzęt dla osób z różnego rodzaju dysfunkcjami.

Kadra dydaktyczna na kierunku „filologia” intensywnie korzysta z platformy ONTE (Ośrodek Nowych Technologii Edukacyjnych), wspierając prowadzone przez siebie zajęcia metodami i technikami zdalnymi w ramach tzw. „b-learningu” (*blended learning*). W trosce o rozwój kultury studenckiej Uczelnia zmodernizowała kompleks zabytkowych budynków o łącznej powierzchni 650 m², tworząc w ten sposób Akademicką Przestrzeń Kulturalną.

Biblioteka WSG jest jednostką międzywydziałową. Na literaturę z zakresu filologii składa się ok. 2500 pozycji, z czego ściśle według działu UKD z zakresu językoznawstwa to 2043 pozycje, a z zakresu nauk o literaturze 433 pozycje. Zbiór obejmuje przede wszystkim podręczniki, nieliczne pozycje monograficzne oraz serie wydawnicze. Liczba tytułów czasopism znajdujących się w Bibliotece wynosi 120, w tym kilkanaście w zakresie omawianego kierunku. Celem zapewnienia wielokierunkowego dostępu do sprawdzonych źródeł wiedzy utworzono obszar pod nazwą „e-Biblioteka” (<http://onte.wsg.byd.pl/moodle>), gdzie m.in. zamieszcza się linki do czasopism elektronicznych dostępnych w Open Access. Biblioteka Główna WSG posiada dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki. Wymiana międzybiblioteczna prowadzona jest na podstawie zawartych porozumień z ponad 25 uczelniami publicznymi i niepublicznymi z kraju i z zagranicy. W 2011 r. Biblioteka Główna WSG przystąpiła do Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej (KPBC).

W ocenie ZO PKA baza dydaktyczna jest bardzo dobra. Baza ta pozwala na osiągnięcie deklarowanych efektów kształcenia. Także dobór instytucji, gdzie odbywają się praktyki jest prawidłowy, bogaty, nie budzi zastrzeżeń.

Komentarz:

- *ocena stopnia dostosowania bazy dydaktycznej służącej realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia, w szczególności zapewniania dostępu do infrastruktury niezbędnej z uwagi na specyfikę kierunku (sale wykładowe, pracownie i laboratoria specjalistyczne oraz ich wyposażenie, dostęp do komputerów, Internetu, specjalistycznego oprogramowania, specjalistycznych baz danych, niezbędnego księgozbioru, w tym udostępnionego przez inne biblioteki, także wirtualnie). W przypadku stwierdzenia braków w tym zakresie należy wskazać w jaki sposób braki te mają wpływ na jakość kształcenia oraz jakie efekty kształcenia nie zostaną osiągnięte;*
- *ocena bazy instytucji, w których prowadzone są zajęcia praktyczne oraz prawidłowości doboru miejsc odbywania praktyk;*
- *ocena przystosowania infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych;*
- *w przypadku kolejnej oceny jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń sformułowanych poprzednio, efektów działań naprawczych, a także ocenić wpływ zmian infrastruktury na możliwość osiągnięcia założonych efektów kształcenia i jego jakość.*

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Baza materialna jest bardzo dobra, pozwala na realizację programu studiów i założonych efektów kształcenia. Jest przystosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

6.Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Część nauczycieli wchodzących w skład minimum kadrowego prowadzi badania naukowe w obszarze nauk filologicznych. Dorobek ten spełnia standardowe oczekiwania rozwoju kadry naukowej. Są to badania dotyczące: językoznawstwa, kulturoznawstwa, translatoryki oraz dydaktyki języków obcych. Dorobek publikacyjny i konferencyjny potwierdza zgodność badań naukowych z kierunkiem kształcenia. Imponujący jest dorobek profesora będącego w minimum kadrowym.

Jednak nie można mówić o jakiegokolwiek spójnej koncepcji Uczelni prowadzenia badań naukowych skorelowanych z ocenianym kierunkiem. Uczelnia bazuje przede wszystkim na dorobku profesora (zatrudnionego na drugim etacie), którego prace w większości afiliowane są na uniwersytecie będącym jego podstawowym miejscem pracy. Oprócz profesora, dorobek gromadzą też doktorzy, szczególnie w zakresie językoznawstwa i translatoryki, choć jest on skromny jakościowo.

Studenci mają możliwość aktywnego uczestnictwa w seminariach i kołach naukowych.

Ponieważ oceniany kierunek prowadzony jest na poziomie studiów 1. stopnia, którego prowadzenie w myśl obowiązujących przepisów nie wymaga prowadzenia badań naukowych, ZO PKA odstępuje od wystawienia oceny w obrębie tego kryterium.

Komentarz:

- *Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich;*
- *ocena wpływu prowadzonych w jednostce badań naukowych na realizowany proces dydaktyczny, w tym na kształtowanie programu kształcenia i indywidualizację nauczania, oraz ocena udziału studentów w badaniach naukowych i w prezentacji / publikacji ich wyników;*
- *ocena wpływu współpracy naukowej i badawczej z innymi uczelniami lub instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego na proces dydaktyczny;*
- *w przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić ewentualną zmianę stopnia oddziaływania prowadzonych badań naukowych na proces rozwoju kierunku.*

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ nie dotyczy

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Dorobek publikacyjny i konferencyjny kadry (szczególnie kadry należącej do minimum kadrowego) jest zgodny z kierunkiem kształcenia.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów;

ZO PKA stwierdza, że rekrutacja na studia na kierunku filologia nie budzi żadnych zastrzeżeń, jest otwarta, oparta na wynikach egzaminu maturalnego. Nie łamie zasady równych szans, oczywiście jej mankamentem jest, jak w wielu uczelniach, to że w dobie niżu demograficznego jej otwartość nie może w sposób pełny zagwarantować właściwej selekcji kandydatów o dobrym przygotowaniu przede wszystkim językowym na potrzeby studiów filologicznych.

- 2) system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen;

Zdaniem studentów ww. system jest zorientowany na proces uczenia się, jest przejrzysty zapewniając przy tym obiektywizm formułowanych ocen.

Studenci filologii wskazywali, iż kierunek umożliwi im szeroki wybór zawodów po ukończeniu studiów. Studenci zgodnie potwierdzili, iż warunki zaliczenia zajęć, wraz z niezbędną literaturą oraz zakresem wymagań egzaminacyjnych, są im przedstawiane przez prowadzącego na pierwszych zajęciach, a następnie realizowane. Zaliczenia przeprowadzane są w różnej formie: egzaminów, testów, zaliczeń, ćwiczeń praktycznych, prezentacji itd., sprawdzając zarówno wiedzę, umiejętności, natomiast kompetencje społeczne studentów sprawdzane są przez formy pracy studentów na zajęciach. Prowadzący określają jasne kryteria odpowiadające treściom przedmiotów i sprawiedliwie oceniają wiedzę i umiejętności. Znają zasady postępowania określone w Regulaminie Studiów W subiektywnym odczuciu studentów większość ocen ma formę sprawiedliwą i obiektywną, a stawiane im wymagania są sprawdzaniem przekazywanej wiedzy. Studenci znają swoje prawa dotyczące możliwości podchodzenia do egzaminów poprawkowych a także do egzaminów komisyjnych. Brakuje właściwych działań, które zwiększałyby poziom wiedzy na temat systemu ECTS.

Wypowiedzi studentów w tym zakresie są w zasadzie zgodne z poczynionymi przez ekspertów PKA spostrzeżeniami podczas wizytacji w Uczelni.

- 3) struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów;

Uczelnia oferuje możliwości wyjazdu na międzynarodowe wymiany oraz praktyki, w ramach programu Erasmus. Uczelnia podejmuje działania związane z promocją i rekrutacją wyjazdów w ramach podpisanych umów, jednocześnie prowadząc studia dla studentów przyjeżdżających z zagranicy. Studenci, głównie z krajów wschodnich takich jak Ukraina, Rosja, w większości szybko się aklimatyzują, a także osiągają odpowiedni poziom języka, który umożliwia im zaliczanie przedmiotów, jednak uczelnia powinna kłaść większy nacisk na znajomość języka podczas procesu rekrutacji. Pomimo potwierdzanej przez studentów dobrej promocji wyjazdów: pocztą elektroniczną, poprzez plakaty, stronę internetową Uczelni studenci kierunku dotychczas brali udział w wymianach międzynarodowych w małej liczbie. Najczęstszymi argumentami, którymi studenci tłumaczą tak małe zainteresowanie wyjazdami zagranicznymi w ramach programu studiów jest aktywność zawodowa, brak czasu, względy finansowe a także rodzina.

Uczelnia podejmuje działania związane z umiędzynarodowieniem jednostki (np. część zajęć prowadzona jest przez wykładowców z zagranicy). ZO uważa, że WSG w Bydgoszczy przykładą dużą wagę do umiędzynarodowienia procesu kształcenia, propaguje swoje inicjatywy wśród studentów. Troskę ZO PKA budzi niewielkie zainteresowanie studentów tą

ofertą, szczególnie, że są to studenci neofilologii. Zaleca się władzom Uczelni dokonanie przeglądu umów Erasmus pod względem ich użyteczności dla studentów kierunku filologia i poszerzenie oferty miejsc studiowania filologii w uczelniach zagranicznych.

- 4) system pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

System działalności dziekanatów jest w opinii ZO PKA i studentów skuteczny i dobrze zorganizowany, godziny otwarcia są dla studentów przystępne, a jakość obsługi jest oceniana wysoko pod względem merytoryczności a także uprzejmości.

Poziom nauki języków obcych studenci oceniają dobrze, zarówno dobór poziomu nauczania, który ich zdaniem odpowiada ich umiejętnościom jak również fakt, iż zajęcia zapewniają im naukę słownictwa specjalistycznego w zakresie kierunku. Zdaniem studentów prowadzący są w pełni przygotowani do prowadzonych zajęć.

Zapisy w Regulaminie Studiów stwarzają możliwość indywidualizacji studiów, studenci wskazują znajomość takiej możliwości, jednak z niej nie korzystają, gdyż nie mają takiej potrzeby.

Uczelnia posiada platformę internetową służącą do obsługi procesu dydaktycznego, studenci korzystają z niej głównie w celu uzyskania informacji na temat ocen z zaliczeń i egzaminów a także informacji na temat odbywających się zajęć.

Studenci Obecni na spotkaniu z ZO PKA posiadali informację na temat Biura Karier i jego inicjatyw (działań promujących wymiany międzynarodowe, oferty staży, praktyk itp.), jednak jak twierdzą, rzadko z nich korzystają z uwagi na brak czasu, a także na stałą aktywność zawodową.

Pełne informacje na temat studiów, w tym również sylabusy są dostępne w Dziekanacie Wydziału, a także na platformie internetowej Uczelni.

Zdaniem studentów informacje zawarte w opisach programów studiów są przejrzyste i zrozumiałe. W sylabusach znajdują się m.in.: zasady zaliczania konkretnych przedmiotów, materiały dydaktyczne wymagane w ramach nauki poszczególnych przedmiotów, zasady zaliczenia przedmiotów, cele kształcenia itp.. Zalecane materiały dydaktyczne studenci uważają za przydatne, wspomagające osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia. Ich zdanie nie jest tożsame z oceną ZO PKA sformułowaną w tym zakresie w ramach kryterium 2 i 3. Eksperti PKA zgłaszali zastrzeżenia dotyczące spójności programu kształcenia oraz jakości jego dokumentacji.

Podziału dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej zgodnie z art. 175 ust. 4 Ustawy, dokonuje Komisja Stypendialna. Skład komisji stypendialnej jest zgodny z obecnie obowiązującymi przepisami Ustawy. Regulamin FPM obejmuje wszystkie świadczenia pomocy materialnej wymagane w Ustawie (Art. 173 ust. 1).

Kwoty stypendium rektora dla najlepszych studentów są zdaniem studentów odpowiednio wysokie do wkładu pracy włożonego w osiągnięcie danych wyników. Wysokości stypendiów socjalnych oraz specjalnych i rektorskich są zatwierdzane przy udziale i zgodzie przedstawicieli studentów. Treść Regulaminu pomocy materialnej WSG, studenci mogą znaleźć w dziekanacie Wydziału oraz na stronie internetowej.

Uczelnia nie posiada własnych funduszy stypendialnych, jednak stosuje różne formy motywujące studentów, działających na rzecz rozwoju Uczelni. Studenci mają możliwość obniżenia czesnego za działalność na rzecz WSG, a także za różnego rodzaju działania, w tym angażowanie się w promowanie Uczelni mają możliwość otrzymywania „bonów” które mogą wykorzystywać na organizowane przez Uczelnię płatne szkolenia i studia podyplomowe. Zarówno możliwość obniżenia czesnego, jak również

Przedłożony podczas wizytacji wzorzec umowy uczelnia – student w sprawie odpłatności za studia jest sformułowany w sposób przystępny i zrozumiały, również studenci nie zgłaszali zastrzeżeń co do treści i formy zawieranych umów. Podpisywany jest przez wszystkich studentów kierunku ekonomia.

Studenci wypowiadali się o opiece naukowej, dydaktycznej i materialnej dobrze. Poziom zadowolenia z oferowanej im oferty oceniają jako wystarczający. Ww. opiekę w wizytowanej Uczelni uważają, w większości, za odpowiednią i zgodną z ich oczekiwaniami, a także co znaczna część studentów uznała za istotne, iż stosunek ceny studiów do ich jakości jest bardzo dobry.

Studenci znają stanowisko opiekuna roku, który zostaje przypisany grupom rozpoczynającym studia (w celu wdrożenia ich w zasady działania Uczelni, udzielenia pomocy, rozwiązania problemów itp.). Studenci korzystają z jego pomocy, jednak głównie w sprawach związanych z planem. W przypadku wystąpienia pewnych wątpliwości, zapytań dot. studiowania kontaktują się przede wszystkim ze starostami grup, później z opiekunem roku.

Sytuacje konfliktowe na poziomie student – Uczelnia są bardzo rzadkie, i w przypadku takich zdarzeń dotychczas rozwiązywane były na poziomie administracyjnym Uczelni w sposób satysfakcjonujący studentów.

System rozpatrywania skarg studenckich polega na poinformowaniu o problemie najczęściej opiekuna, który ma za zadanie rozwiązać kłopotliwą sytuację. Studenci powyższy proces uważają za dobrze działający.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA jako mocne strony procesu kształcenia w Uczelni wskazali przede wszystkim dobry kontaktów z prowadzącymi, którzy traktują ich partnersko. Studenci podkreślali iż mają możliwość wpływania na program studiów, dzięki czemu zapraszani są praktycy, którzy prowadzą zajęcia. Studenci podczas spotkania ocenili także pozytywnie kompletność zawartych w programach poszczególnych przedmiotów (sylabusach) informacji. W ramach prowadzonych zajęć studenci otrzymują na pierwszych zajęciach wymagania a także zakres obowiązującego materiału, wymagania te są konsekwentnie przez prowadzących zajęcia realizowane. Zdaniem studentów większość przekazywanych treści jest, i będzie im przydatna i wykorzystywana w przyszłej pracy zawodowej. W ramach prowadzonych zajęć studenci otrzymują na pierwszych zajęciach wymagania a także zakres obowiązującego materiału, wymagania te są konsekwentnie przez prowadzących zajęcia realizowane. Zdaniem studentów wymagana literatura przez prowadzących jest właściwie powiązana z treściami jakie są im przekazywane na zajęciach. Ich zdaniem prowadzący są odpowiednio przygotowani zarówno merytorycznie, jak również pedagogicznie do prowadzenia zajęć. Studenci powinni być zachęceni przez pracowników naukowych i dydaktycznych do działalności i rozwijania studenckiego ruchu naukowego, powinna istnieć możliwość publikowania prac studenckich, a także w przypadku zainteresowania uczestniczenia w zespołach/pracach badawczych pracowników naukowych. Takie stwierdzenia studentów ZO uważa za potwierdzenie swej konstatacji, że kontakty dydaktyczne pomiędzy studentami a kadrą są dobre, ich wzajemne relacje właściwe i sprzyjające rozwojowi studentów.

Samorząd Studentów dysponuje własnym biurem, wyposażonym w odpowiedni sprzęt biurowy. Członkowie Samorządu mają możliwość korzystania z telefonów i sprzętu biurowego. W ocenie członków samorządu fundusze są wystarczające do prowadzenia aktywnej działalności na rzecz środowiska studenckiego. Samorząd ocenia współpracę z władzami Uczelni jako bardzo dobrą. Samorząd Studencki WSG jest bardzo zaangażowany w życie kulturalne Uczelni, a także miasta Bydgoszczy.

Komentarz:

- *Ocena czy zasady rekrutacji umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Ocena czy nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów. Ocena zasad ustalania wielkości rekrutacji - uwzględnienie związku liczby rekrutowanych studentów z potencjałem dydaktycznym jednostki i jakością kształcenia;*
- *ocena prawidłowości określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – ogólnych, specyficznych i szczegółowych (dla kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu, modułu kształcenia);*
- *ocena czy system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandardyzowane;*
- *ocena możliwości mobilności studentów stworzonych przez plan studiów i organizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku. Ocena działań wspierających mobilność studentów, w tym związanych z popularyzacją wiedzy na temat systemu ECTS, kraju jak i za granicą;*
- *ocena wpływu współpracy międzynarodowej prowadzonej przez jednostkę na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia (wymiana studentów, udział studentów w badaniach realizowanych w ramach tej współpracy);*
- *ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami ocenianego kierunku studiów, w tym wspomagania studentów w procesie uczenia się: bez udziału nauczycieli akademickich oraz z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość;*
- *ocena kompletności informacji zawartych w programach poszczególnych przedmiotów (sylabusach) i ich przydatności studentom w procesie uczenia się. Ocena przydatności zalecanych materiałów dydaktycznych do realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia;*
- *ocena mechanizmów motywujących studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia i ich skuteczności;*
- *ocena zakresu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom ocenianego kierunku studiów. Ocena działalności uczelni/jednostki wspierającej rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny studentów;*
- *opinie studentów prezentowane podczas spotkania z zespołem oceniającym, wskazywane przez nich mocne i słabe strony procesu kształcenia, poziom zadowolenia z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej;*
- *ocena poziomu zadowolenia z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej oraz sposobu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów;*
- *w przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany, efekty działań naprawczych, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń sformułowanych poprzednio.*

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Zasady rekrutacji są standardowe, oparte na wynikach egzaminów dojrzałości i niełamujące zasad równej dostępności.

2) System oceny osiągnięć jest studentom znany, jest on dla nich zrozumiały i w ich odczuciu sprawiedliwy, studenci mają dobry kontakt z prowadzącymi i oceniają ich wysoko

3) Współpraca międzynarodowa jest rozwijana przez Uczelnię, co stwarza możliwości wyjazdów dla studentów, z której to oferty jednak studenci korzystają bardzo rzadko. Oferta wyjazdowa dla studentów jest dość przypadkowa, należy ją zweryfikować pod kątem potrzeb studentów filologii. Uczelnia umożliwia studiowanie również studentom z zagranicy

4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej znacząco sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów,

Obecnie stosowany w Uczelni Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia to: działania o charakterze instytucjonalnym, merytorycznym (podnoszenie kompetencji kadry, doskonalenie procesu przekazywania informacji ISAPS, ONTE), działania zw. z programem kształcenia oraz działania legislacyjne. System ten został wdrożony Uchwałą Senatu nr 194/02 Senatu z dnia 30 września 2008 r. w sprawie wprowadzenia w WSG wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. W roku akademickim 2010/2011 zarządzeniem Rektora z dn. 26 października powołano Zespół ds. Krajowych Ram Kwalifikacji oraz Uchwałą Kolegium WSG (z późn. zm.) koordynatorów grup kierunków. Ostatnie modyfikacje w funkcjonowaniu WSZJK zostały wprowadzone Uchwałą Senatu nr 20/2011/2012 z dn. 25 września w sprawie wprowadzenia w WSG w Bydgoszczy Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Zgodnie z ww. Uchwałą WSZJK ma na celu dostarczenie instrumentów m.in.: doskonalenia jakości kształcenia, kształtowania postaw pro jakościowych wśród nauczycieli akademickich, oceny jakości procesu dydaktycznego, kontroli procesu dydaktycznego, prowadzenia polityki kadrowej oraz uzyskania konkurencyjności oferty edukacyjnej. WSZJK swoim działaniem obejmuje: misję i strategię Uczelni, procedurę rekrutacji i kwalifikacji, programy kształcenia, organizację procesu kształcenia, zasady oceny studentów, ocenę nauczycieli akademickich, warunki studiowania, dokumentację procesu dydaktycznego, ankietyzację studentów, opiniowanie programów kształcenia przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, system ewidencji prac dyplomowych, system antyplagiatowy, system informowania studentów o wynikach zaliczeń, egzaminów itp., badanie losów absolwenta oraz zarządzanie jakością kształcenia.

Ocena organizacji procesu kształcenia dotyczy m.in.: realizacji planów studiów, organizacji praktyk, warunków realizacji procesu dydaktycznego, systemu informowania studentów o rozkładach zajęć. Ocena nauczycieli akademickich zawiera: prowadzenie badań naukowych, hospitację zajęć dydaktycznych, działalność organizacyjną i ankietyzację studentów.

Tak więc stwierdzić można, że na uczelni działa system zapewniania jakości kształcenia. Składa się on z wielu szczebli i procedur. Komisje i zespoły do spraw jakości kształcenia funkcjonują na szczeblu uczelni i na szczeblu ocenianej jednostki. Głównym elementem oceny efektów kształcenia jest proces ankietyzacji, który obejmuje pracowników i studentów a także system hospitacji zajęć. Ankiety udostępniono do wglądu. W większości ankiet rozrzut ocen jest pomiędzy 4 – 5 (w skali 0 – 5) są szczegółowo opracowywane a ich analiza jest podstawą działań interwencyjnych. System istnieje, gdyż posiada rozwiązania spisane w dokumentach, natomiast na chwilę obecną trudno zdecydowanie pozytywnie ocenić efektywność i skuteczność jego działania. O jego brakach świadczą uwagi w powyższych częściach raportu. ZO uważa również, że struktura tego systemu jest zbyt skomplikowana i

nieprzejrzysta. Sami pracownicy zaangażowani w prace WSZJK na spotkaniu ZO mieli duże problemy z identyfikacją poszczególnych ciał (komisji, zespołów), swego własnego w nich uczestnictwa oraz zakresu działania poszczególnych elementów WSZJK. Eksperti PKA stoją na stanowisku, iż należy niezwłocznie uprościć strukturę systemu, mocniej doprecyzować zakres działania poszczególnych zespołów oraz w bardziej precyzyjny sposób ustalić zasady ich współpracy pomiędzy sobą.

- 2) w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

W działania WSZJK zaangażowane są różne grupy interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, jednak trudno mówić o jednakowym lub podobnym zaangażowaniu wszystkich wymienionych grup. Najaktywniej działają w ramach WSZJK pracownicy dydaktyczni, szczególnie jednak funkcyjni, prorektor Wyższej Szkoły Gospodarki, dyrektor instytutu, kierownik katedry. Pozostali pracownicy orientują się w działaniach WSZJK lecz nie zawsze są nim w sposób bezpośredni objęci. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia tylko w nikłym stopniu obejmuje interesariuszy zewnętrznych, pracodawcy byli proszeni o konsultacje przy tworzeniu programów kształcenia według KRK. Nie są jednak stałymi członkami ciał WSZJK, nie uczestniczą w sposób stały w jego pracach, nie ma także ciała doradczego złożonego z pracodawców, które wspomagałoby Uczelnię w jej działaniach na rzecz budowy kultury jakości. Podobnie rzecz się ma w przypadku absolwentów. Uczelnia co prawda rozpoczęła monitorowanie losów absolwentów, jednak ma ono obecnie ograniczony charakter i nie wnosi wiele do np. zmian programowych. Także studenci jako interesariusze wewnętrzni, choć objęci działaniami WSZJK, o czym poniżej, są reprezentowani nielicznie w wydziałowych gremiach systemu zapewnienia jakości kształcenia (jednak studentka) i nie mają istotnego wpływu na działania WSZJK.

Natomiast wiele działań w obrębie WSZJK skierowanych na polepszenie jakości procesu dydaktycznego oraz komunikacji pomiędzy uczelnią (pracownikami) a studentami ocenić należy pozytywnie.:

O metodach weryfikowania efektów kształcenia, które zakładają poszczególne przedmioty studenci informowani są podczas pierwszych zajęć (jest to obowiązek nauczyciela) oraz poprzez sylabusy publikowane na platformie e-learningowej „e-WSG”. Uczelnia prowadząc działania promujące uruchomiła stronę internetową – www.ksztalcenie.byd.pl, na której pojawiają się informacje na temat funkcjonowania systemu KRK, punktów ECTS oraz prezentuje się tzw. „słownik kształcenia”. Wyniki badań prowadzonych w ramach działań związanych z doskonaleniem jakości kształcenia są przedstawiane na spotkaniach ze studentami, w ramach zebrań Instytutu, w ramach bezpośrednich spotkań z nauczycielami, których zajęcia podlegały ocenie studenckiej oraz na posiedzeniach Senatu.

Opinie studentów o jakości kształcenia prowadzonego na Wydziale pozyskiwane są głównie za pomocą badań ankietowych. W Uczelni opracowano jednolity wzór kwestionariuszy ankiet, co umożliwia i ułatwia porównywanie wyników. Zebrane dane podlegają analizie statystycznej, a jej wyniki przekazywane są do kierowników jednostek organizacyjnych i są omawiane z poszczególnymi nauczycielami akademickimi.

Kierunek *filologia* to kierunek na którym liczba studentów nie jest duża, więc Uczelnia ma możliwość prowadzenia indywidualnych rozmów ze studentami na temat zadowolenia z procesu kształcenia, również studenci doceniają tego typu działania, jednak jak podkreślają podstawowym wymogiem jest informacja zwrotna na temat wyciąganych przez Uczelnię wniosków z przeprowadzanych badań zadowolenia studentów z procesu kształcenia.

Samorząd Studencki odgrywa znaczną rolę w polityce Uczelni, studenci mają możliwość wypowiedziania się w najważniejszych sprawach, które dotyczą studiów, a także mają swoją reprezentację w organach kolegialnych.

Komentarz:

- *Ocena działań zmierzających do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Ocena przejrzystości struktury zarządzania procesem dydaktycznym na ocenianym kierunku studiów, a także systematyczności i kompleksowości przeprowadzanych ocen i analiz osiąganych efektów kształcenia, stanowiących podstawę doskonalenia programu kształcenia tj. efektów kształcenia, programu studiów oraz metod jego realizacji;*
- *ocena efektywności systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia, Ocena przydatności tego systemu do badania zgodności programu kształcenia na danym kierunku studiów i metod jego realizacji z założonymi (lub wzorcowymi) efektami kształcenia albo ze standardami kształcenia a także oczekiwań rynku pracy. Ocena jego dotychczasowej skuteczności w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia;*
- *ocena systemu upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia, oraz wprowadzanych zmian;*
- *ocena udziału interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia i działań podejmowanych przez jednostkę, mających aktywizować uczestników i beneficjentów procesu kształcenia do podnoszenia jego jakości. Ocena stopnia zainteresowania studentów jakością kształcenia i ich wpływu na tę jakość. Ocena roli przedstawicieli studentów w organach kolegialnych uczelni/ jednostki oraz przedstawicieli Parlamentu Studentów RP w procesie optymalizacji osiąganych efektów kształcenia i ich dostosowywanie do aktualnego poziomu wiedzy i wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy;*
- *w przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy odnieść się do stopnia realizacji zaleceń, jeżeli były sformułowane poprzednio, ocenić dokonane zmiany i ich efekty;*
- *w przypadku dokonania oceny kierunku/akredytacji jednostki przez zagraniczną instytucję akredytacyjną – należy przedstawić stanowisko w sprawie wykorzystania wyników tej oceny w podnoszeniu jakości kształcenia.*

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+/-	+	+		+	+
umiejętności	+/-	+	+		+	+

kompetencje społeczne	+/-	+	+		+	+
-----------------------	-----	---	---	--	---	---

- + - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
 +/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
 - - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ *znacząco*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) WSZJK został ukonstytuowany zgodnie z obowiązującymi w polskim szkolnictwie wyższym wymaganiami prawnymi. Struktura WSZJK jest zbyt skomplikowana i nieprzejrzysta, co nie ułatwia działania WSZJK. System jest tylko w części efektywny, o czym świadczą braki w koncepcji kształcenia oraz w konstrukcji programu kształcenia.

2) WSZJK obejmuje zarówno interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych. Interesariusze zewnętrzni angażowani są w działania WSZJK tylko sporadycznie. Podstawową grupą tworzącą WSZJK są pracownicy dydaktyczni, przede wszystkim osoby funkcyjne. Studenci są stosunkowo ważnym elementem informacji o jakości kształcenia dla Uczelni, zgodnie z wymogami ustawowym studenci są członkami organów kolegialnych uczelni oraz siadają w komisjach związanych z jakością kształcenia.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku			x		
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			x		
3	program studiów				x	
4	zasoby kadrowe		x			
5	infrastruktura dydaktyczna		x			

6	prowadzenie badań naukowych ⁴	Nie dotyczy				
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		x			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości			x		

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Istniejąca konstrukcja programu kształcenia nie do końca pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Za szczególnie dotkliwy należy uznać obszar konstrukcji programu, spójności jego elementów, sposobu weryfikacji efektów kształcenia (zastrzeżenia sformułowane w kryterium 3). Ten obszar wymaga podjęcia zdecydowanych i pilnych działań naprawczych. ZO zalicza do obszarów nie budzących zastrzeżeń infrastrukturę dydaktyczną oraz system wsparcia studentów.

Uwaga: jeżeli wyjaśnienia przedstawione w odpowiedzi na raport lub we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy z wizytacji będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen raport powinien zostać uzupełniony. Należy syntetycznie omówić wyjaśnienia, dokumenty i dodatkowe informacje, które spowodowały zmianę oceny (odnieść się do każdego kryterium odrębnie, a ostateczną ocenę umieścić w Tabeli nr 3).

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
program studiów			x		

⁴ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

W następstwie złożonych przez Uczelnię wyjaśnień w odpowiedzi na raport powizytacyjny podniesiono ocenę kryterium dotyczącego programu studiów z „częściowo” na „znacząco”. Większość ujętych w programie studiów efektów kształcenia jest odpowiednio skorelowana z przedmiotami. Wciąż można jednak podać przykłady przypadkowego przyporządkowania efektów kształcenia, np. wg dokumentu „Matryca_FIL 2012-2015” umiejętność K_K02 Potrafi pracować w zespole przyjmując różne role i działać w sposób przedsiębiorczy przyjmując odpowiedzialność za efekty swojej pracy, ma być realizowana przez następujące zajęcia: Wstęp do językoznawstwa, Gramatyka opisowa języka angielskiego- morfologia i składnia, z pominięciem zajęć: Gramatyka opisowa języka angielskiego- fonetyka i fonologia oraz zajęć literackich, czy historycznych. Według przywołanej matrycy nabycia umiejętności K_K02 nie przewidziano dla osób uczących się przekładu, choć dla współczesnych tłumaczy jest to umiejętność kluczowa przy dużych projektach (np. lokalizacyjnych). Dla specjalności tłumaczenie w biznesie i administracji jedynymi zajęciami, na których studenci mogą nabyć tę umiejętność jest Stylistyka i Kultura języka. Dla tłumaczy nie zaplanowano także zdobycia umiejętności K_U03 Posiada podstawowe umiejętności organizacyjne pozwalające na planowanie i realizację zadań związanych ze swoją działalnością zawodową. Umiejętności organizacyjne, wg rejestru przedmiotów, zdobędzie jedynie osoba interesująca się nauczaniem języka obcego czy też osoba, która ma posługiwać się narzędziami informatycznymi, ucząca się morfologii i składni oraz semantyki, pragmatyki i dyskursu. Program kształcenia obejmuje obowiązkowe praktyki zawodowe. Szczegółowe zasady realizacji praktyk i weryfikacji założonych dla niej efektów określają: „Regulamin studiów” (w § 25) oraz Regulamin Praktyk. Do chwili obecnej efekty praktyk nie były prawidłowo weryfikowane, ponieważ ocena praktyk dokonywana była wyłącznie formalnie, przez pracowników administracyjnych Biura Kształcenia Praktycznego, w oparciu o dokumenty, w których instytucja prowadząca praktyki, stwierdzała ich zrealizowanie. Weryfikacja efektów praktyk nie była prowadzona przez merytorycznych pracowników, specjalistów w danej dziedzinie. Uczelnia podjęła już działania naprawcze, lecz nie zostały one wdrożone konsekwentnie (nie wszędzie np. powołano merytorycznych opiekunów praktyk, brak jest wystandaryzowanych procedur weryfikacyjnych). Nie można zatem jeszcze stwierdzić, w jakim stopniu działania te zapewnią właściwą weryfikację efektów kształcenia zaplanowanych dla modułu „praktyki zawodowe”, będącego podstawowym elementem kształcenia na profilu praktycznym. Komponent „przedsiębiorczość”, który ma charakteryzować kształcenie na kierunku „filologia”, mają realizować tzw. przedmioty kanoniczne, które są wprowadzeniem w dość luźno rozumianą problematykę ekonomiczno-prawno-społeczną, jednak te przedmioty nie uwzględniają, specyfiki kierunku „filologia”.

W odniesieniu do pozostałych kryteriów podlegających ocenie w nie znaleziono argumentów pozwalających na zmianę uprzednio sformułowanych ocen. Dla kryterium dotyczącego celów i efektów kształcenia oraz systemu ich weryfikacji, a także programu studiów wciąż aktualny pozostaje zarzut, iż mimo właściwie określonych zasad procesu dyplomowania, prace dyplomowe nieodpowiadające poziomem pracom licencjackim uzyskały ocenę pozytywną. Ponadto jednym z podstawowych deklarowanych celów kształcenia na kierunku „filologia” jest umiejętność budowania wypowiedzi i tekstów o charakterze perswazyjnym, czy wyposażanie studenta w umiejętności skutecznego poruszania się na rynku pracy, jednak w założonych efektach kształcenia na kierunku filologia brak jest bezpośrednich odniesień do tych celów. W zakresie opanowania umiejętności językowych, kształconych na zajęciach z praktycznej nauki języka angielskiego, nie wykorzystuje się współczesnych osiągnięć glottodydaktycznych. Programy nauczania (np. dla gramatyki) są sformułowane na poziomie lat siedemdziesiątych XX wieku, zwracając uwagę przede wszystkim na opanowanie tzw. czasów rozumianych formalnie. Korzysta się także z przestarzałych podręczników. Nie widać

nastawienia na umiejętność komunikowania się. Brak widocznej progresji umiejętności, bowiem na każdym roku uczy się takich samych zagadnień.

Ocena „znacząco” dotycząca kryterium wewnętrznego systemu zapewnienia jakości pozostaje bez zmian, bowiem wdrożony przez Uczelnię system został ukonstytuowany w sposób przede wszystkim formalny, co sprawia, że jego funkcjonowanie jest wadliwe i tylko w części efektywne. Świadczą o tym braki w koncepcji kształcenia oraz w konstrukcji programu kształcenia, a także błędy w opracowanej dokumentacji programu kształcenia. Ponieważ jednostka nie sformułowała jasnej koncepcji kształcenia oraz koncepcji rozwoju kierunku „filologia”, ocena kryterium odnoszącego się do koncepcji rozwoju kierunku pozostaje na „znacząco”. Dokumenty zawierające strategię rozwoju zawierają różne, wzajemnie niepołączalne określenia koncepcji kształcenia na kierunku „filologia” niepozwalające na jej jasne zidentyfikowanie. Sformułowania w nich zawarte są zbyt ogólnikowe i nie odnoszą się wprost do strategii rozwoju Wyższej Szkoły Gospodarki, Wydziału Nauk Stosowanych oraz Instytutu Kulturoznawstwa.